

EL DAVANTAL DE PERE CALDERS

Un regal per als ulls i per a l'esperit

A vegades jo, endut per un cop de vent pessimista, dic que el llibre (tal com l'estimem els seus addictes) lliura una batalla amb la televisió i que hi ha el perill que la perdi. A les cases es tendeix a reduir el lloc destinat als llibres per cedir més espais als aparells àudio-visuales. Per desgràcia ens trobem en un indret del món on no hi ha pas passió per la lectura, de manera que només ens faltava la competència de les ones electromagnètiques i similars. Les quals tan sols conviden al mínim esforç de prémer un botó estúpida i obedient. I això sense haver de moure's de la butaca, gràcies —o per culpa— dels accessoris que permeten de fer *zapping* amb control remot. Conec persones (molt bona gent, d'altra banda) que no llegeixen el diari perquè —segons ells— “si passa alguna cosa important ja en tindrem notícia per la televisió o la ràdio”. El més sorprenent és que ho afirmen amb un cert aire d'estar al dia, gairebé de superioritat.

El punt de vista que acabo d'exposar és la part negativa de l'afer. L'altra cara, és el fet innegable que hi ha una classe de llibres amb una mena de fidels que els assegurin la immortalitat. Són, principalment, els llibres creats per algú que se'ls estima de veres, i en dir això em refereixo a autors, a editors, a impressors i a lectors. Llibres que tenen valor no tan sols pel seu contingut, sinó pel goig de tenir-los a les mans.

Tots els països pateixen contradiccions, i una de les que ens afecten és la d'una crisi de les publicacions periòdiques en contrast amb un apogeu del llibre. No em refereixo pas a les edicions en català com a negoci, sinó al nivell de qualitat que hem assolit en aquest camp, comparable amb la producció editorial de cultures menys condicionades que la nostra.

Tinc damunt la taula un d'aquests llibres que ens fan quedar molt bé: *Les Amèriques i Catalunya*, editat pel departament de Presidència de la Generalitat. És un llibre per llegir, per mirar amb goig, per guardar o per a fer-ne objecte d'un d'aquells regals que s'agraeixen sempre. A la sobrecoberta hi ha reproduït un fragment de l'oli d'en Xavier Nogués *L'aventurer i el ca-*

pità, que ja és una magnífica entrada a tot el que ve després. La resta confirma la cura i l'encert que han presidit l'edició, el disseny i la impressió, que són mereixedors d'elogis i un motiu de legítim orgull.

Per a molts catalans, es tracta d'una mena d'àlbum amb ressons familiars. Per a alguns, com ara jo, és una mica un àlbum de família, a causa dels anys que vaig viure a Mèxic. Pere Molas Ribalta, en el primer text a seguit de la presentació, diu: “¿Hi va haver poca tendència per part dels catalans a establir-se en el nou continent? ¿Existí una exclusió pràctica per part de les autoritats colonials? Josep M. Barnadas ens ha recordat oportunament que hi va haver més o

menys catalans a Amèrica durant el període colonial, però que, en tot cas, Catalunya com a país no va ser present a la conquesta”.

Efectivament, és oportú de recordar, tot just ara que es prepara la commemoració del 500 aniversari de la descoberta, que els catalans no vam participar —com a poble— en alguns fets que no són pas celebrats per tothom.

A la presentació del llibre, signada pel president Jordi Pujol, hi ha unes paraules d'una significativa exactitud: “És interessant constatar, d'altra banda, que una gran part dels catalans establerts i arrelats a les Amèriques hi mantenen amb fermesa la seva identitat d'origen, que hi crearen casals i centres que palesaren en general uns sentiments que allí podien manifestar lliurement, mentre que a casa nostra es feia sovint difícil, si no impossible.”

És una certesa que omple capítols de la nostra història. A mi no em fou possible d'arrelar-hi, però vaig trobar a Mèxic la llibertat que havia perdut a Catalunya. Per a molts milers de catalans, escampats per l'extens continent després de la desfeta, hi ha un mateix motiu etern de reconeixença.

En conjunt, hi ha una colla de raons per recomanar un llibre fet amb amor i encert, que podem presentar arreu del món amb aquell legítim orgull que he esmentat abans.

